

Asioiden todellinen luonne

Paradigman fragmentoituminen
informaatiotulvan paineessa
videotaiteen keinoin kuvattuna

Niko Skorpio

Opinnäytetyön kirjallinen osuus
Tampereen ammattikorkeakoulu
Kuvataiteen koulutusohjelma
2014

Asioiden todellinen luonne

Paradigman fragmentoituminen informaatiotulvan paineessa videotaiteen keinoin kuvattuna.

Tiivistelmä

Opinnäytetyöni kirjallinen osuus tarkastelee ”Asioiden todellinen luonne” -videoteokseni käsitteellisiä lähtökohtia, syntyprosessia ja sijoittumista nykytaiteen kontekstiin.

29 sivua + kuvaliite.

Avainsanat: videotaide, videoperformanssi, installaatio, makrokuvaus, puhesynteesi, digitaalisuus, glitch, todellisuus, identiteetti, informaatiotulva, dissosiaatio, derealisaatio.

The True Nature of Things

Fragmentation of paradigm under pressure of data deluge, presented by means of video art.

Abstract

The literary part of my thesis analyses my video installation ”The True Nature of Things”, its conceptual basis, process of creation and placement in context of contemporary art.

29 pages + photo attachment.

Keywords: video art, video performance, installation, macro photography, speech synthesis, digital, glitch, reality, identity, information explosion, dissociation, derealisation.

Sisältö

Tiivistelmä / Abstract	2
1. Johdanto.....	4
2. Todellisuuden ailahteleva luonne	7
3. Etäännyttämisestä samastumiseen.....	11
4. Sanoista teokseksi	13
5. Valkoinen valuva massa.....	14
6. Pikselimeren mainingit.....	19
7. Äänimaailma	21
8. Pyhä puhesynteesi	22
9. Pari sanaa esillepanosta	24
10. Johtopäätökset	26
Lähteet.....	28
Kuvaluettelo.....	29
Kuvaliite	30

1. Johdanto

Asioiden todellinen luonne on videoinstallaatio, jonka toteutin opinnäyte-työnäni Tampereen ammattikorkeakoulun kuvataiteen koulutusohjelmassa. Tämä tutkielma käsittelee teoksen toteutusprosessia sekä sen käsitteellisiä, esteettisiä ja teknisiä lähtökohtia ja tavoitteita eri näkökulmista.

Installaatio koostuu kahdesta videoprojektiosta, jotka voisivat näennäisesti olla itsenäisiä teoksia. Niiden välillä on kuitenkin vuorovaikutussuhde, joka konkretisoituu molemmille kuville yhteisen stereoääniraidan kautta.

Asioiden todellinen luonne on fiktiivinen teos, mutta se pyrkii tietynlaiseen autenttisuuteen hyödyntämällä löydettyä kuva- ja äänimateriaalia. Teoksen lähtökohtana oli kuvata ihmisen sinnittelyä informaatiotulvassa sekä yksilön henkilökohtaista olemassaolon kokemusta, joka ei vastaa ympäristön tarjoamaa esitystä todellisuudesta.

Kehittelin narratiivia, jossa päähenkilön kokemukset sivullisuudesta ja syrjäytymisestä kumuloituvat tiloiksi, joita psykiatriassa kuvataan dissosiativisiksi tai psykoottisiksi. Ainakin modernissa länsimaisessa yhteiskunnassa. Toisaalla vastaavia ilmiöitä on tulkittu myös hengellisinä kokemuksina. Fyysisen todellisuuden ja materiaalisen maailman kyseenalaistaminen on keskeinen aihe monissa uskonnoissa sekä hengellisissä ja esoteerisissa traditioissa, joista muutamia käsittelem esimerkinomaisesti teoriaosuudessa.

Elokuvallisen narratiivin sijaan päätin kuitenkin kuvailla tällaista mielenterveyden rajoja halveksivaa henkistä prosessia audiovisuaalisen tunnelatauksen kautta. Halusin välittää katsojalle emotionaalisen kokemuksen eräänlaisesta derealisaation kokemuksesta: siitä miten yksilö ei koe elämäänsä todellisuutta autenttisenä.

Teoksen onnistumisen kannalta tärkeimpiä kysymyksiä oli, miten luoda voimallinen, samastuttava tunne-elämys ja samalla kyseenalaistaa elämyksen autenttisuus. Halusin nähdä, mitä tapahtuu, kun emotionaalisella tasolla luotuu todellisuuteen lisätään jotain epäaitoa. Halusin haastaa katsojan kyseenalaistamaan juuri näkemäänsä sekä samalla omaa sisäistä todellisuuttaan.

Aineistosta

Videoteosta suunnitellessani keräsin lähdeaineistoa intuitiivisesti heittäytymällä: samastumalla aineistoon, tarkkailemalla syntyneitä tuntemuksia ja ajatuksia, siirtäkseni ne osaksi taideteosta. Pääasiallisina inspiraationlähteinä olivat erilaiset alakulttuuri-ilmiot ja -yhteisöt laidasta toiseen. Yhdistävä tekijänä näiden välillä on kriittinen, epäilevä ja kyseenalaistava suhde yleisesti hyväksytyihin todellisuusmalleihin. Vastaavasti tutkimiani aiheita, esimerkiksi salaliittoteoriat, ufot, päihteet ja mielenterveysongelmat, pidetään yleisesti kyseenalaisina tai ei-toivottuina. Valtavirta ja marginaali hylkivät toisiaan tasapuolisesti.

Kirjalliseen osuuteen olen käyttänyt analyttisempaa lähestymistapaa. Vertaan työskentelyssä tekemiäni havaintoja ja kokemuksia aihepiiristä aiemmin kirjoitettuun. Lisäksi hahmottelen taiteellisen työskentelyni sijoittumista nykytaiteen jatkumoon, ja sijoitan taideteokseni suomalaisen nykytaiteen kentälle.

Rakenteesta

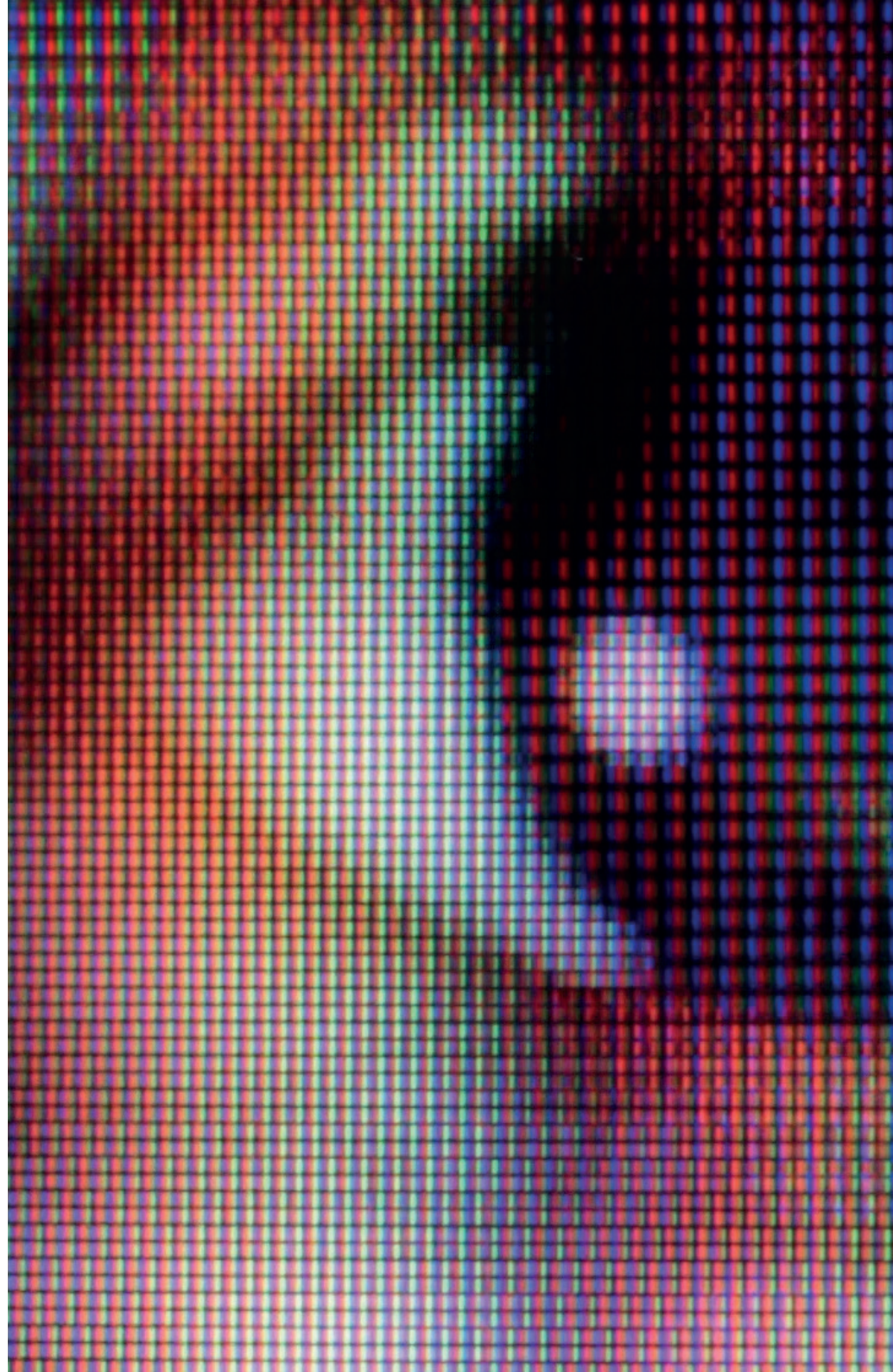
Tutkielman käsittelyosuus jakautuu karkeasti kahteen osaan. Luvuissa 2.–3. avaan teoksen käsitteellisiä lähtökohtia, taustatutkimusta ja inspiraation lähteitä. Luvuissa 4.–9. kerron teoksen valmistumisprosessista ja kuvailen tarkemmin keskeisiä käyttämiäni tekniikoita.

Prosessikeskeisessä työskentelyssä käy usein niin, että lopullinen teos poikkeaa huomattavasti alkuperäisistä suunnitelmista. Työskentely ta-
pahtuu teoksen ehdoilla: kun teos on saanut alkunsa, se kasvaa ja kehittyy
oman sisäisen logiikkansa ja päämääriensä mukaisesti. Työskentelyn aikana
tutkin lähtökohdiksi valitsemiani teemoja, pyrin löytämään henkilökohtaisen
kontaktipinnan aiheeseen ja työskentelen näin saamieni tuntemuksien ja
kokemusten johdattamana.

Taiteellinen tutkimus on tässä mielessä vapauttavaa: ”Kysytään, tehdään
ja kirjoitetaan auki se, mitä kysymysten ja teosten vuoropuhelu tuotti”, kuten
Tuomas Nevanlinna kirjoittaa (2008). Hän jatkaa:

”Tällaisen suunnitelman mukaan tuotettu tutkimus tuottaa
aiheesta tutkimustietoa, joka on kokeellista mutta ei-mate-
maattista. Vaikka taiteellinen tutkimus olisikin tässä mieles-
sä kokeellista, se ei välttämättä olisi ’empiiristä’ sikäli kuin
empiirisesti hankittu tieto tähtää yleisiin lakeihin. Ehkä vasta
taiteellinen tutkimus lunastaa sen ’esteettisen tutkimuksen’
ohjelman, jonka estetiikka-termin ’keksijä’ Alexander Baum-
garten hahmotti 1700-luvun puolivälissä: se luo tietoa yksit-
täisestä. Se koskee yksittäistä ja ainutlaatuista eikä sitä voida
yleistää laeiksi, mutta yhtäkaikki se on tietoa.”
(Nevanlinna 2008.)

Rakennamme todellisuuskuvamme sekalaisten oletuksien pohjalta. Haluamme uskoa johonkin: jumalaan, ihmisen hyvyyteen, tieteen saavutuksiin – mihin tahansa, koska vaihtoehto, loppumattomasti muuttuva ja määrittelyä kaihtava kaaos olisi liian pelottavaa kohdata. Ilmeisesti tuntuu jopa turvallisemmalta uskoa, että laivan ruoria kääntelee sadistinen omaa etuaan tavoitteleva kapteeni, kuin kiivetä itse komentosillalle ja huomata, ettei ohjaimissa ole ketään. Laiva vain ajelehtii maininkien vietävänä sillä välin, kun jokaisen kerroksen matkustajat nahistelevat keskenään siitä, pitäisikö mennä Tallinaan vai Tukholmaan. Tarkistiko kukaan, jäikö keulaportti auki?

Yhteinen ”konsensustodellisuus” on miltei poikkeuksetta ahtaampi kuin yhdenkään yksilön, koska se muodostuu määrä- tai valtaenemmistön alimman yhteisen nimittäjän mukaan. Kaikki, mikä ei ole omin aistein ja testatus-ti todistettu, on pohjimmiltaan uskon asia.

Onko edes omiin aisteihin luottamista? Ihmisen aistit kykenevät vastaanottamaan vain osan kaikesta informaatiosta, mitä aivot edelleen rajaavat ja prosessoivat. Kokemuksemme medioituvat – välillistyvät, esineellistyvät, vääristyvät. Konsertit koetaan älypuhelimien näytön kautta, ja sohvan toisesta päästä toiseen viestitään Whatsappin avulla. Informaatio tulvii ylitsemme, ja samanaikaisesti meidän tulee olla jatkuvasti läsnä, nähtynä ja tykättynä, varmistaaksemme olevamme olemassa.

Seuloessani erilaisten yhteisöjen keskinäisiä keskusteluja aloin hahmottaa, miten tällaisten ryhmien sisälle rakentuu eräänlaisia suljettuja konsensustodellisuuksia. Ryhmälle pyritään kiinteyttämään tietynlaista ajattelu- ja käyttäytymismallia, ja vaihtoehtoisia ajatuksia hyljitään. Toiminta on kuin mikrotason toisinto siitä palikkatestistä, miten ihmisyyhteisöt toimivat laajemmassa mittakaavassa. Jälleen yksilön henkilökohtainen todellisuus runnotaan tietynmuotoisen sapluunan läpi, jotta hän voi liittyä saumattomasti osaksi ryhmää. Yksilöiden reaktiot ja tavat selviytyä tällaisesta puristuk-

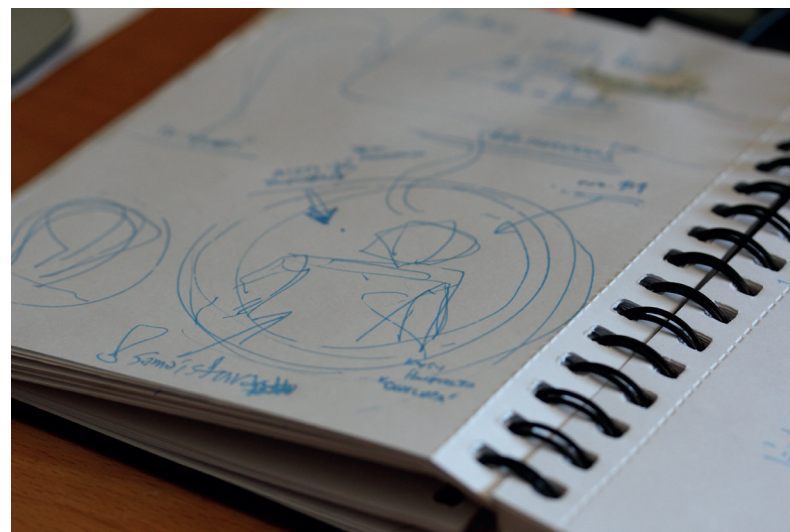
sesta ovat juuri sitä sulaa ydintä, jota pyrin teoksessani tarkastelemaan. Nyt liikutaan mielenterveyden epämääräisillä raja-alueilla.

Yksilön ulkopuolelta, mm. yhteiskunnan ja lääketieteen näkökulmasta tällaisia kokemuksia määritellään usein seuraavilla avainsanoilla:

Sivullisuus, syrjäytyminen, dissosiaatio, derealisaatio, depersonalisaatio, psykoosi...

Psykiatriassa dissosiaatiohäiriöksi kutsutaan kyvyttömyyttä yhdistää ajatuksiaan, tunteitaan tai muistojaan mielekkääksi kokonaisuudeksi. Derealisaatio tarkoittaa ympäristön kokemista vieraana, elottomana tai epäaitona. Depersonalisaatio taas tarkoittaa oman itsen kokemista vieraana, elottomana tai epäaitona. (Huttunen 2011)

Tämä kuvastaa modernin länsimaisen yhteiskunnan näkökulmaa, mutta toisaalla, toiseen aikaan ja toisenlaisessa ympäristössä vastaavia ilmiöitä

on tulkittu hengellisinä kokemuksina. Fyysisen todellisuuden, materiaalisen maailman kyseenalaistaminen on tuttu teema monissa uskonnoissa sekä hengellisissä ja esoteerisissa traditioissa.

Teokseni nimi ”Asioiden todellinen luonne” juontaa juurensa antiikin filosofiaan ja esoteerisiin traditioihin. Hengellis-esoteeristen viitteiden löytäminen ei ole teoksen kokemisen kannalta tärkeää, mutta se voi tarjota laajemman näkökulman tulkinnoille.

Buddhalaisuudessa esitetään, että kaikki kärsimys maailmassa johtuu siitä, ettemme ole tietoisia asioiden todellisesta luonteesta (Buddhadāsa 1996: 20–31). Paradoksaalisesti mitään pysyvää totuutta ei ole lainkaan olemassa,

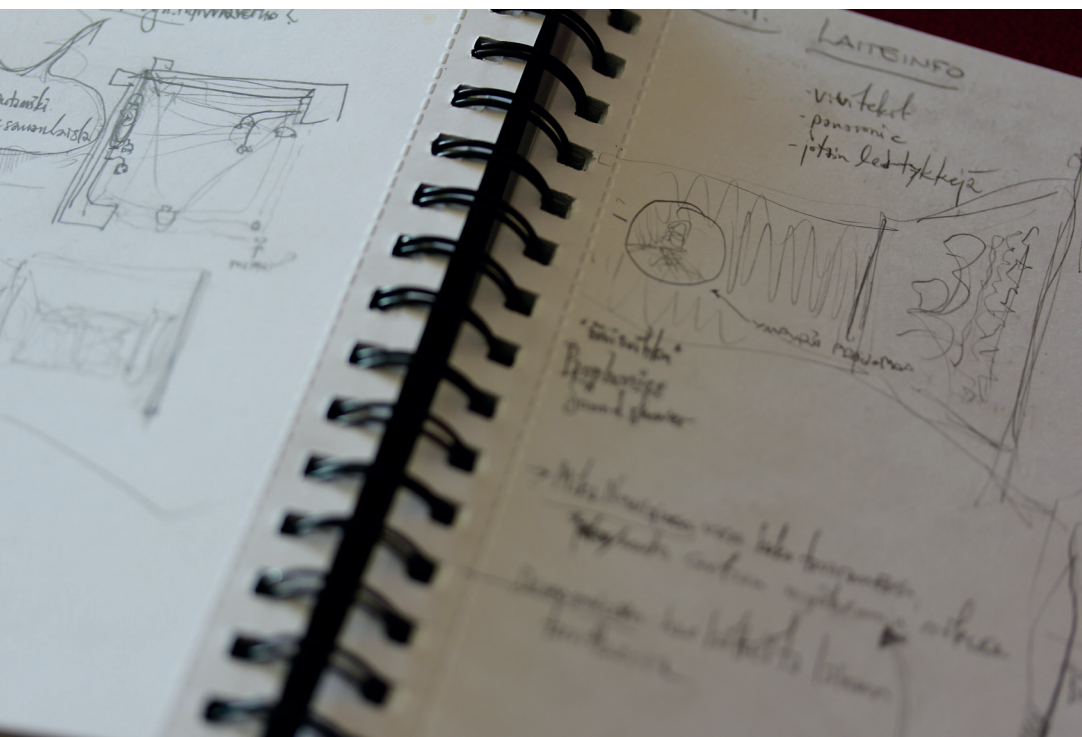
ellei sellaiseksi lasketa oivallusta kaiken tilapäisyydestä ja jatkuvasta muutoksesta (Rinpoche 2006: 45–48).

Keskeinen antiikin Kreikan filosofi Platon esittää kirjassaan *Valtio* kuuluisan luolavertauksen. Luolassa asuvat ihmiset näkevät luolan seinällä varjokuvia, jotka heijastuvat luolan ulkopuolelta. Luolan ulkopuolisesta maailmasta tietämättöminä ihmiset pitävät näitä varjokuvia todellisuutena. Platonin vertauksessa luola symboloi näkyvää maailmaa, ja poistuminen luolasta ulkoilmaan ja auringonvaloon kuvastaa eräänlaista valaistumiskokemusta: asioiden todellisen luonteen oivaltamista. (Platon 1999: 247–252)

”Entä kun joku saatuaan katsella jumalallisia näkymiä palaa tänne inhimilliseen surkeuteen? Onko ihme jos hän käyttäytyy kömpelösti ja näyttää naurettavalta, kun hän vielä sokaistuneena ja tottumattomana täällä vallitsevaan pimeyteen joutuu tuomioistuimissa tai muualla kiistelemään oikeuden varjoista tai niistä kuvista, joista nämä varjot ovat peräisin? Tai kun hän joutuu taistelemaan niitä käsityksiä vastaan, joita näistä asioista on sellaisilla ihmisillä, jotka eivät ole itse oikeudenmukaisuutta ikinä nähneetkään?”

(Platon 1999: 252)

Länsimaisen ajanlaskun alussa Välimeren seudulla vaikuttaneet gnostilaiset liikkeet voidaan nähdä jatkumona platonismille. Gnostilaisuudessa materiaallinen todellisuus käsitettiin demiurgin (eräänlainen ”valejumala”) luomana illusiona, vankilana, jonka ulkopuolella oli korkeimman, tuntemattoman Jumalan immateriaalinen todellisuus. (Stoyanov 2000: 86–96.) Gnostilaisuus painui unohduksiin keskiajan pimeyteen, mutta löytyi uudelleen renessanssin aikana. Sitten useimmat eurooppalaiset mystiikkaan painottuvat hengelliset liikkeet ovat saaneet vaikutteita gnostilaisuudesta, esimerkiksi

ruusuristiläisyys, teosofia, Rudolf Steinerin antroposofia, Aleister Crowley'n thelema, vapaamuurarit yms.

Filosofi ja futuristi Nick Bostrom julkaisi vuonna 2003 simulaatioargumenttina tunnetun hypoteesin, joka esittää, että yhden näistä väitteistä täytyy olla tosi:

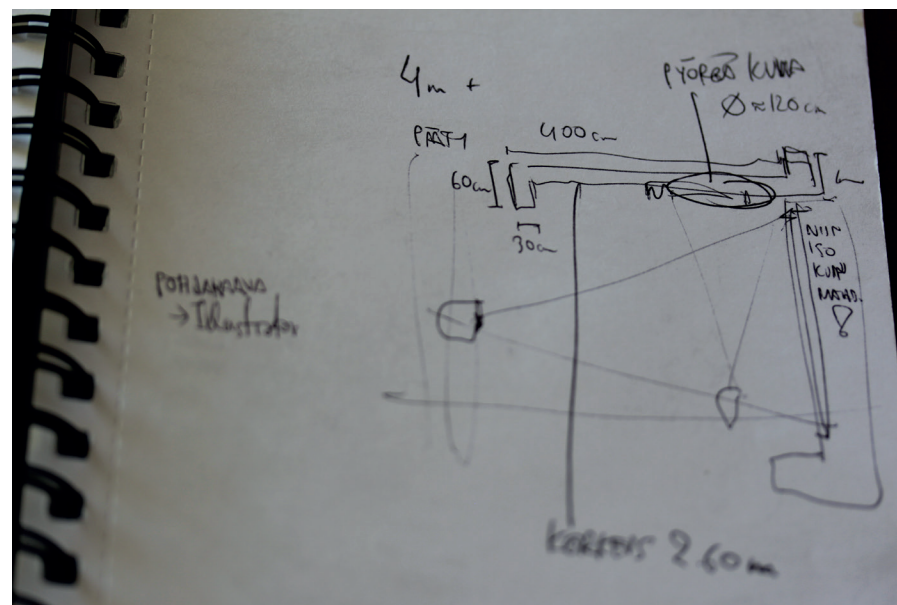
1. Sivilisaatio tuhoaa itsensä ennen kuin se saavuttaa korkean teknologisen, posthumaanin, kehitystason.
2. Korkean teknologisen kehitystason omaava sivilisaatio ei ole kiinnostunut simuloimaan maailman evoluutiohistoriaa, omaansa tai muidan.
3. Meidän kokemuspöirimme jakavat olennot, me mukaanlukien, elämme melkein varmasti tietokonesimulaatiossa.

(Bostrom 2003)

Wachowskin sisarusten *Matrix*-elokuvasarja, etenkin ensimmäinen osa (*The Matrix*, 1999), käsitteli simuloitun aihepiiriä viihteellisen toiminnan ja science fictionin keinoin. Elokuvat lainaavat keskeiset ideansa gnostilaisuudesta ja buddhalaisuudesta ja viljelevät vuolaasti näiden käsitteitä ja avainsanoja (Wagner ja Flannery-Dailey 2005: 258–285).

Idea todellisuuden illusorisuudesta pysyttelee sinnikkäästi mukana zeitgeistin marginaalissa, se vain saa uusia muotoja teknologistuneessa maailmassa.

Todellisuuskäsityksemme pyrkivät kiinteyteen. Latentti todellisuus itse on kuin nestettä tai kaasua, enemmän tai vähemmän todennäköistä, joka kiinteytyy vasta havaintoprosessin tuloksena.

Yhtä kaikki, yksilön kokemus olemassaolosta jää ympäristön näkökulmasta tavoittamattomaksi tai vähintäänkin monitulkintaiseksi. Filosofi Thomas Nagel esittää reduktionismia kritisoivassa esseessään *What Is It Like To Be a Bat?*, että jokaisen organismin subjektiivinen tietoisuus ja kokemus olemassaolostaan on ainutlaatuinen, eikä sitä pysty kuvaamaan tai selittämään objektiivisesti materiaalisin tai fyysisin keinoin (Nagel 1974).

3. Etäännyttämisestä samastumiseen

Voiko samanaikainen samastuminen ja etäännyttäminen sulkea ihmisen tilapäisen, hajoamisen partaalla olevan todellisuuden syleilyyn? Elokuvataiteen yhteydessä usein käytetty termi *suspension of disbelief* tarkoittaa, että katsoja sivuuttaa ilmiselvät keinotekoisuuden merkit katsomiskokemuksessaan, koska hän haluaa ylläpitää elokuvan luomaa todellisuutta. Katsoja haluaa uskoa elokuvan maailmaan, vaikka tietääkin sen epätodeksi.

Halusin haastaa katsojan kyseenalaistamaan näkemäänsä sekä samalla omaa sisäistä todellisuuttaan. Kehittelin ajatusta itsensä kanssa riitelevästä teoksesta, joka houkuttelee katsojaa samastumaan päähenkilöön ja samanaikaisesti kyseenalaistaa tarjotun kokemuksen autenttisuutta. Halusin nähdä, mitä tapahtuu, kun emotionaalisella tasolla luotuun todellisuuteen lisätään jotain epäaitoa.

Tässä mielessä teos kommentoi ja kokeilee digikautemme uusien virtuaalisten ympäristöjen todellisuutta. Samalla se muistuttaa myös omasta luonteestaan: *Asioiden todellinen luonne* on digitaalinen, virtuaalinen ja kaikin puolin keinotekoinen teos sen sisältämistä dokumentinomaisista aineksista huolimatta.

Narratiivin uhraaminen immersion alttarilla

Aluksi suunnittelin tekeväni jossain määrin johdonmukaista elokuvallista narratiivia noudattavan teoksen. Kehittelin kertomukselle päähenkilön tai kertojan, jonka nauhalle lukemat monologit muodostaisivat teoksen narratiivin ja draaman kaaren. Päätin tehdä itse henkilöstä poissaolevan: henkilöä itseään ei näytettäisi missään vaiheessa. Käsivaralla kuvatut kaupunkikuvat välittävät ikäänkuin kertojan näkökulman samalla, kun ääniraidalta kuuluu hänen ajatuksiaan.

Puolivuotisen prosessin aikana teos muuttui kuitenkin aivan toisenlaiseksi. Lainaus opinnäytetyöpäiväkirjastani päiväyksellä 23.11.2013:

”Olen ajatellut liikaa elokuvallisen narratiivin kautta. En halua tehdä lineaarista, kerronnallista teosta, jolla on alku, loppu ja jotain siinä välissä. Haluan tehdä itseensä kietoutuvan teoksen joka ’vain on’ ja siihen voi astua sisään milloin hyvänsä.”

Erinäisten kokeellisten vaiheiden jälkeen lopullisen teoksen rakenteeksi kuitenkin muodostui aloitus, lopetus ja selkeähkö kehityskulku niiden välissä. Tämän kaaren määrätti lopulta prosessin loppupuolella kuvattu pyöreän kuvan osuus.

Videoinstallaation kaksikanavaisuus kuului suunnitelmaan alusta asti. Monialainen kuva on omiaan rikkomaan elokuvalliselta teokselta oletettua lineaarisuutta. Monikanavateos myös houkuttelee katsojan sisäänsä, osaksi teosta ja näin provosoi katsojaa aktiivisempaan kokemukseen. Kuten todellisessa elämässä, katsoja ei pysty katsomaan kaikkea samanaikaisesti, vaan joutuu valitsemaan huomionkohteensa; tämä on keskeinen piirre mm. Eija-Liisa Ahtilan monikanavainstallaatioissa (Aitken 2006: 18–24).

Kieli ajatuksen muokkaajana

Kieli on erinomainen viestintätyökalu ja useimmille meistä itsestäänselvä tapa kommunikoida. Kielen avulla myös jäsenämme havaintojamme ja ajatuksiamme eli muodostamme todellisuuskäsityksemme. Voidaan puhua kielellisestä ajattelusta. Kieli on symbolijärjestelmä, eräänlainen palapeli, joka ei kuitenkaan vastaa todellista kokemusta täydellisesti.

Opinnäytetyöni sisältää sekä puhuttua että kirjoitettua kieltä, suomea ja englantia. Kieltä on teoksessa käsitelty eri tavoin, jolloin kommunikaatio häiriintyy. Puhe katkeaa ja muuttuu epäselväksi. Sanat hajoavat yksittäisiksi kirjaimiksi, joista on vaikea hahmottaa viestin sisältöä. Tällä halusin tuoda esiin kielellisen viestinnän epätäydellisyyden todellisuuden kuvaajana, sekä ongelmia, jotka nousevat tämän epätäydellisyyden unohtamisesta.

4. Sanoista teokseksi

Minulle kiinnostavimpia ovat teokset, jotka eivät ehkä aukea kertakokemuksella, mutta vaikuttavat kätkevän sisäänsä salaisuuksia. *Asioiden todellisen luonteen* tapauksessa olen pyrkinyt tähän erilaisin etäännyttämisen keinoin, kuten myös runsaalla abstraktin ja kokeellisen kuva- ja äänimateriaalin käytöllä. Esteettisessä mielessä olen tavoitellut itseäni vetoavaa kauneutta; siihen, että teosta olisi kiinnostava katsoa ja kuunnella, vaikkei sen sisältö avautuisi ensisilmäyksellä lainkaan.

Tyylillisesti teos kulkee eteenpäin pitkin piirtämätöntä viivaa, jonka varrella merkkipaaluja ovat avantgarde, surrealismi, ekspressionismi, psykodelia ja kyberpunk.

Teoksen toteutus oli melko pitkälinen ja moniulotteinen prosessi. Tarkastelen lähemmin kolmea eri aspektia, jotka pääsääntöisesti määrittivät teoksen luonteen.

1. Videon kakkoskanavan eli ns. pyöreän kuvan performatiivinen osa, jossa itse esittämäni henkilön kasvot peittyvät valkoisen, valuvan aineen alle.
2. Löydetyt ja itse kuvatun materiaalin makrokuvaus näytöltä.
3. Puhesynteesin eli keinotekoisien puheäänien käyttäminen.

Jokainen näistä edustaa enemmän tai vähemmän suoraa jatkumoa aiemmalle taiteelliselle työskentelylleni, ja jokainen kehittyi tavalla tai toisella eteenpäin laajentaen tai terävöittäen ilmaisukykyäni.

Olen usein ollut teoksissani myös kameran edessä, en varsinaisesti esiintymässä vaan pikemminkin toteuttamassa joitakin tekoja tai tapahtumia,

jotka on taltioitu kameralle. Olen myös usein käyttänyt teoksissani löydettyä materiaalia, kuvaa ja ääntä, muokattuna ja alkuperäisestä kontekstistaan irrotettuna. Puhesynteesiä olen tutkinut aiemmin musiikin kontekstissa. Kerron näistä tekniikoista yksityiskohtaisemmin seuraavissa luvuissa.

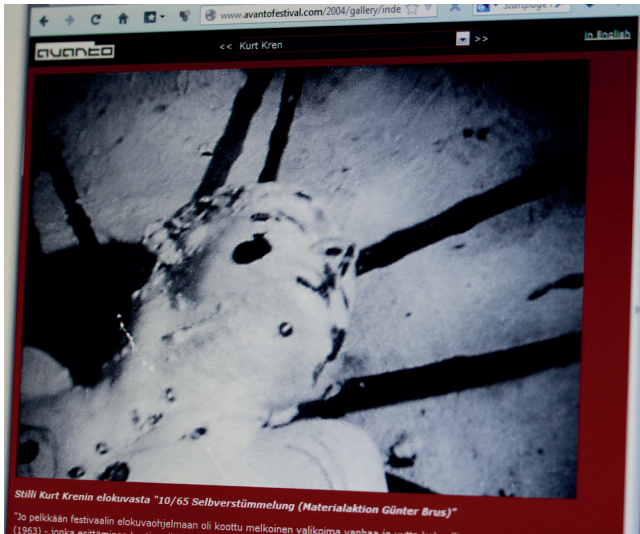
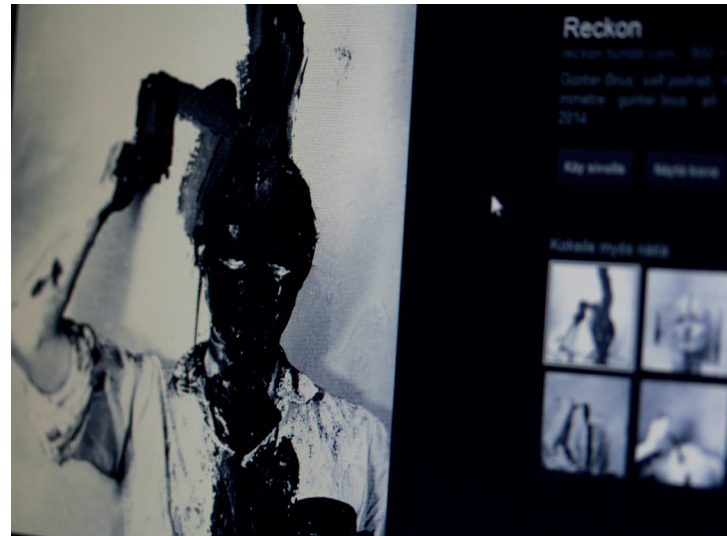

5. Valkoinen valuva massa

Esiinnyn usein itse omissa teoksissani, tai paremminkin toteutan jonkin teon, eleen tai läsnäolon. En siis esitä kameralle mitään, vaan olen enemmän tai vähemmän aktiivinen osa tapahtumaa, jonka kamera taltioi. Taiteilijana minulle on tärkeää kokemuksellisuus ja tietynlainen antautuminen teoksen ideoille, henkilökohtainen uhrautuminen teoksen toteutumisen hyväksi. Suurin osa työskentelystäni tapahtuu tietokoneella; vastapainoksi tälle tunnen tarvetta tehdä myös konkreettisia, fyysisiä tekoja teoksen eteen.

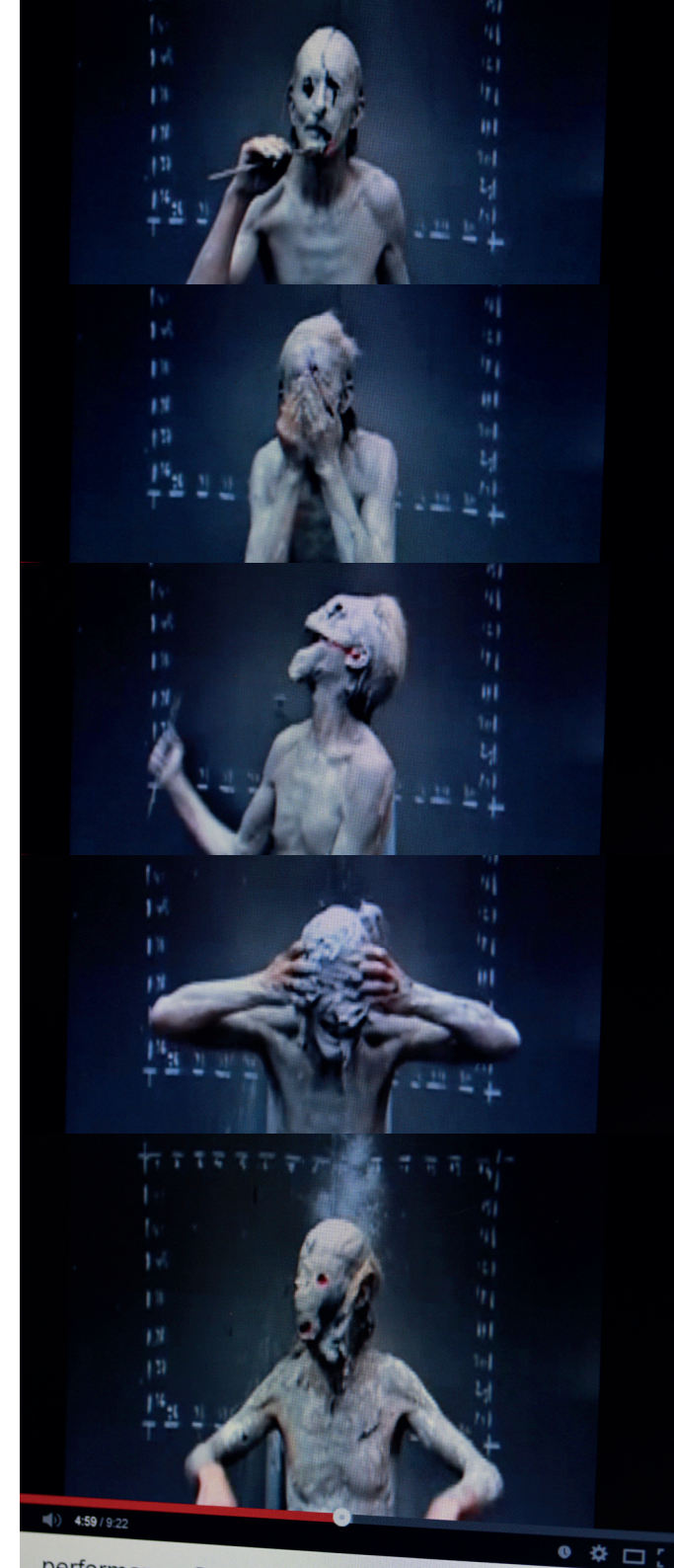
Asioiden toinen luonne -teoksen performatiivinen juontaa juurensa aiemmasta taiteellisesta työskentelystäni. Vuonna 2012 kuvasin sekä 8mm filmille että videolle performatiivisen teoksen *Kaste (Chairman of Waterboarding)*, jossa lattialla makaavan ihmisen kasvoille kaadetaan vettä. Turussa 2003 toteuttamassani performanssissa päälleni valui verta. Tämä performanssi dokumentoitiin valokuvasarjana, joka liittyi *Escape from Heaven* -musiikkijulkaisuun (Niko Skorpio: *Escape from Heaven* CD, *Some Place Else* 2006).

Vaikutteeni tällaisiin tekoihin tulevat Wienin aktionistien, niinkään itävaltalaisen Gottfried Helnweinin ja ranskalaisen performanssitaiteilija Olivier de Sagazanin suunnilta.

Yllä: Wienin aktionisteja – Günter Brus, Otto Mühl, Kurt Kren, Hermann Nitsch.

Oikealla: Olivier de Sagazan.

Gottfried Helnwein on sanonut itsensä käyttämisestä mallina tai objektina teoksissaan:

”There is nothing of an autobiographical or therapeutic nature on show. It tells you nothing about me personally. I don't mean me at all, I just use myself because I am always available as a model. All I mean to present is a *human being*, pure and simple.”
(Mäckler 1992: 36)

Asioiden todellinen luonne -teoksessa tarkoitukseni oli kuvata yksilöä hänen poissaolonsa kautta. Tarkoitus oli myös välttää mahdollisuutta, että katsoja assosioisi taiteilijan – minut – teoksen *fiktiiviseen* päähenkilöön. Kuitenkin, kaikkien suunnitelmien vastaisesti, päädyin lopulta kameran eteen myös tässä teoksessa.

Sain idean pyöreästä kuvasta, jonka keskellä on ihmishahmo maalaustaiteen perinteisen muotokuvaommitelman mukaisesti. Hahmon kasvoille läsähtää kirjaimia, jotka peittävät ja vääristävät kasvoja.

Suunnittelin käyttäväni kuvauksissa löysää savea, jota ilmestyy hahmon kasvoille. Savi muovautuisi jokaisen kirjaimen vaikutuksesta ja lopulta henkilön kasvat olisivat muodoton, persoonaton möykky.

Odottamattomien logististen ongelmien takia savi ja saviasiantuntija eivät päässeetkään kuvauksiin, ja korvasin saven ex tempore viilillä. Käytetyn materiaalin alkuperällä ei sinänsä ole merkitystä; tulkinnat esimerkiksi kulutuskulttuurin tai ruoan tehotuotannon kritiikkinä ovat toissijaisia. Merkitystä on aineksen koostumuksella ja värillä. Viili on valuvuudeltaan aivan erilaista kuin savi, mutta tulos oli lopulta jopa parempi kuin alkuperäisissä suunnitelmissani. Puhtaan valkoinen väri kuvastaa erinomaisesti tyhjyyden katharttista, kaiken pois pyyhkivää voimaa. Puhdistava tyhjyys saavutetaan teoksessani paradoksaalisesti runsauden kautta, informaatiotulvan saturaatiopisteen ylityttyä.

Jälkikäsitellyssä lisäsin kuvaan sarjan kirjaimia, jotka välähtävät kuvassa vain yhden framen ajan, osuen kuvan mallin kasvoille kirjoituskoneen lyöntiäänänen säestämänä. Kirjaimet muodostavat sanoja ja sanat lauseita, mutta valitsemani toteutustavan takia niitä on lähes mahdoton lukea kuvasta. Tämä kuvastaa kuvastaa sosiaaliselle medialle luonteenomaista ilmiötä: uutiset, statuspäivitykset ja informaatio ylipäänsä sujahtaa silmien ohi ennen kuin asiaan ehtii syventyä. Tavoittelin myös katsojan koukuttamista yrittää lukea teksti – ja mahdollista ärsyyntymistä yrityksen epäonnistuuksessa.

Viitteitä suomalaiseen nykytaiteeseen

Suomalaisen nykytaiteen kentällä performanssiosuus osuu samalle linjalle Heli Rekulan ja Hannu Karjalaisen valokuva- ja videoteoksien kanssa.

Käsitellessäni identiteettiä, todellisuuskäsityksiä jne. työskentelen pitkälti eri maailmassa kuin Karjalainen, joka kertoo viittavansa teoksissaan mm. muutokuvamaalaukseen (Hiller von Gaertringen 2009: 39), väriteoriaan ja arkkitehtuuriin (Karjalainen 2013).

Heli Rekula käsittelee identiteettiä, mutta pääsääntöisesti sukupuolen ja seksuaalisuuden kautta (Holzherr 2007: 164). Teoksestani voi toki kehittää mielleyhtymiä japanilähtöiseen bukkake-erotiikkaan, mikä on tavoittelematon mutta sinänsä kiintoisa tulkintalinja. Psykologi Karen Franklin nimittää bukkakea – eli kohtausta, jossa yksi tai useampi miesnäyttelijä ejakuloi naisnäyttelijän kasvoille (Kick 2005: 98) – esineellistämisen, alistamisen ja nöyryytyksen aktiksi (Franklin 2004: 25–40). Tämä myötäilee teokseni käsitteellisiä lähtökohtia tutkia yksilön ja yhteiskunnan välisen suhteen problematiikkaa. Huomionarvoisesti teoksestani valuvan ryöpyn kohteeksi onkin joutunut kaltaiseni vaaleaihoinen mies; teosta voi tulkita myös sukupuoli-syntyperä-seksuaalisuus-normatiivin kritiikkinä.

Pienen poikkeamisen uhalla lainaan Heli Rekulalta herkullisen ja täydellisen samastuttavan kuvauksen muotoutuvasta ideasta luomisprosessin käynnistäjänä:

”Selittämätön, epämääräinen tunne, ajatusten ja miellelyhtymien vyyhti muotoutuu mielessä kuvaksi, joka ei anna rauhaa ennen kuin sen on työstänyt muistiinpanoksi tai kuvalliseksi teokseksi. Ruumiista irrallisena objektina sitä voi tarkastella jälkikäteen. Sen voi ottaa esiin, laittaa sivuun, repiä kappaleiksi tai tallentaa ja mahdollisesti jakaa muiden kanssa.”

(Rekula 2007: 114)

6. Pikselimeren mainingit

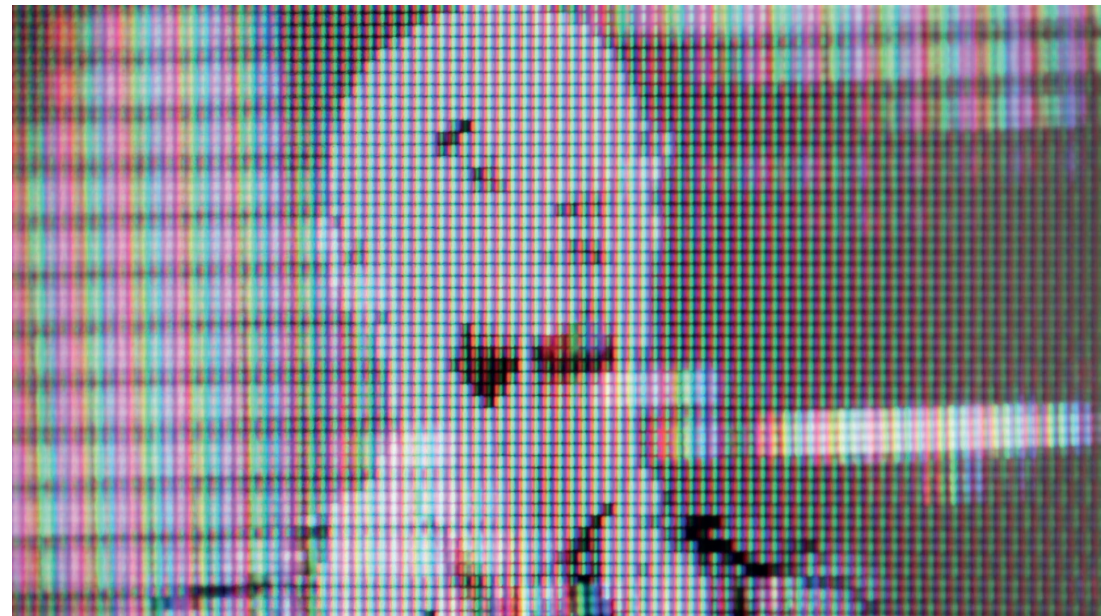
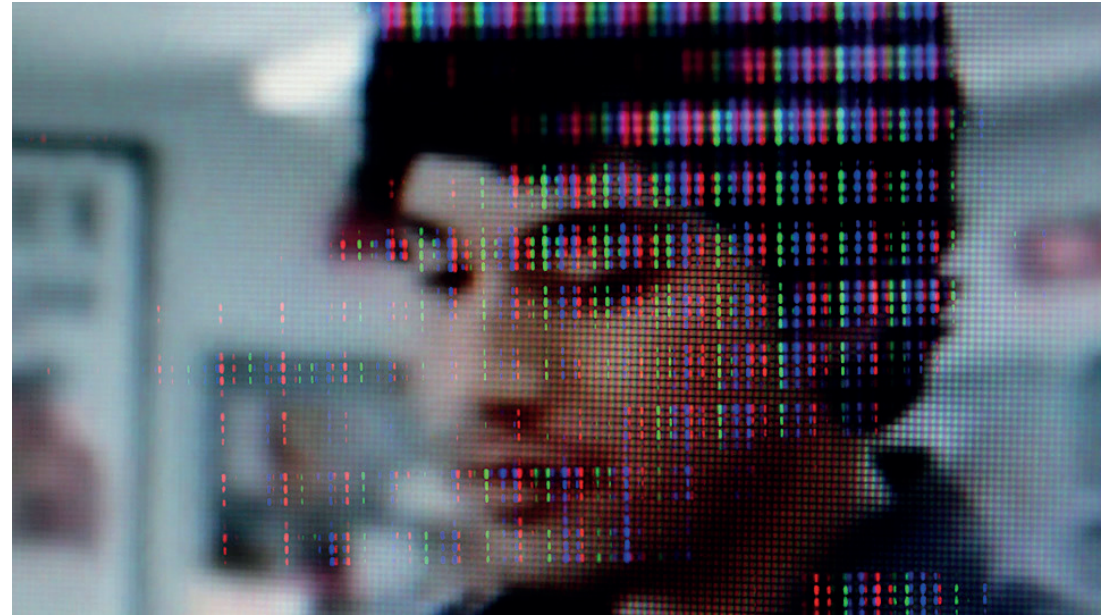
Vuonna 2012 aloin tutkia näyttöpäätteiden, televisioiden ja monitorien makrokuvaamista. Parhaissa tuloksissa optinen ja digitaalinen yhdistyvät tuottaen visuaalisesti kiinnostavalla tavalla. Muunmuassa *Some Friends* -valokuvateossarja (2013–) syntyi, kun makrokuvasin tuttavieni sosiaalisessa mediassa käyttämiä profiilikuvia. Tuloksista innostuneena laajensin tekniikkaa videoon. Esimerkiksi *Pwdr Sér* -musiikkivideo (2013) syntyi kuvaamalla viiallisen scart-johdon välittämää videokuvaa vanhan kuva-putki-tv:n ruudulta.

Jatkoin näitä kokeiluja opinnäytetyöni parissa. Kuvasin makrokuvattua materiaalina yhä uudelleen ja uudelleen, jolloin pikselien kertautuminen alkoi tuottaa moiré-efektejä ja odottamattomia väri- ja liikeilmiöitä.

Kokeilin myös erilaisten läpikuultavien ja heijastavien materiaalien käyttöä suodattimina, taipuvia peilejä, lasipalloja ja vettä. Tulokset olivat paikoin varsin mielenkiintoisia. Alunperin esittävä kuva muuttui abstraktiksi pinnaksi, jolla väripisteet tanssivat ja yhtyivät toisiinsa. Osa näistä kokeiluista päätyikin teokseen osaksi vellovaa pikselimerta.

Äänitaiteen ja musiikin kontekstissa olen käyttänyt periaatteessa vastaavia tekniikoita jo vuosia. Granulaarisynteesi on menetelmä, jossa lähdeäänestä otetaan pieniä rakeita käsittelyyn ja toistoon. Olen aiemmin käyttänyt ja väärinkäyttänyt granulaarisynteesiä kuin nyt videokuvaa: samplaan ja fragmentoin lähdemateriaalia toistuvasti kunnes tulokset lähenevät pirstoutuneisuudessaan abstraktia massaa, josta assosioiva mieli löytää enemmän tai vähemmän ohjatusti uudenlaisia merkityksiä.

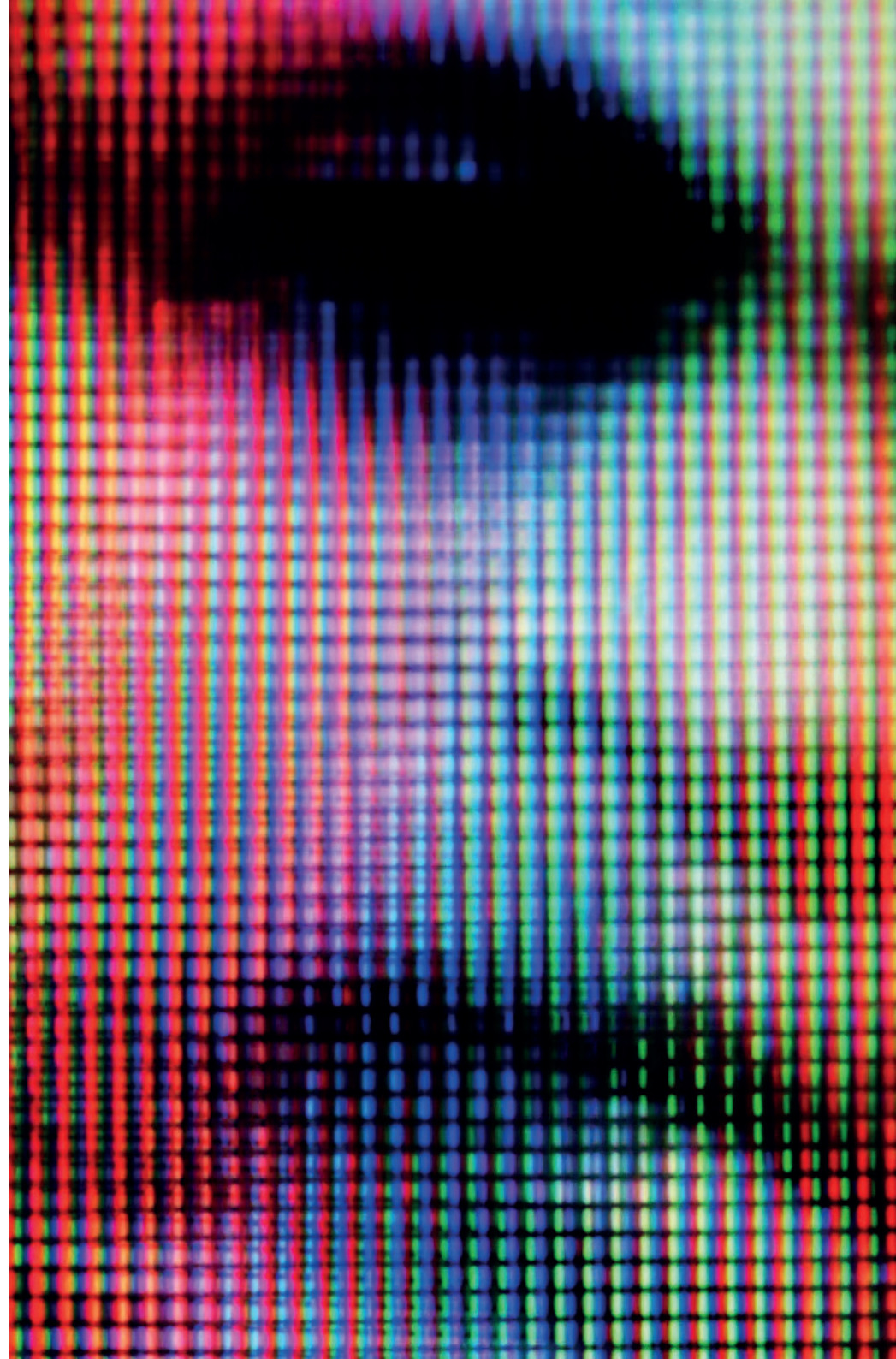
Mitä kuvasin? Uutislukijoita, poliitikkoja, uskonnollisia auktoriteetteja. Puhuvia päitä, joilta on totuttu kuulemaan totuuksia. Kuvasin myös viihteellisempinä ja kyseenalaisempina pidettyjä julkisuuden henkilöitä sekä lyhyi-

tä, väläyksenomaisia pätkiä mainoksista, musiikkivideoista yms. Yhdistelin materiaalia useiden päällekkäiskuvien kerrostumilla ja nopein leikkauksin 1980-lukulaisen scratch-videon hengessä. Visuaalisen ilottelun ja etäännyttämisen nimissä päästin irti kuvaamieni kasvojen tunnistettavuudesta. Käyttämäni lähdemateriaali on minulle henkilökohtaisesti tärkeää, mutta katsojan ei tarvitse tunnistaa henkilöitä. Tunnistettavat poliitikot ja uskonnolliset johtajat tarjoaisivatkin liian lattean ja yksiselitteisen tien tulkita teosta.

Lähteiden anonymisointi osana prosessia on itsessään merkityksellistä: auktoriteetti palautuu symbolisesti tavalliseksi tallaajaksi. Alunperin merkitykselliset kuvat ja äänet fragmentoituvat ja sulautuvat alkuperästään irralliseksi massaksi. Tämä kuvaa ylitsemme vyöryvän informaatiotulvan olemusta.

Visuaalisia innoittajiani abstraktin ekspressionistisen videokuvan tutkimiseen ja kehittelyyn ovat olleet suomalaisista tekijöistä ainakin Ilppo Pohjola, Pink Twins ja Pekka Sassi, ulkomaisista mm. Stan Brakhage, Gary Hill, Bill Viola ja Adi Newton.

7. Äänimaailma

Ääni on minulle periaatteessa yhtä tärkeä osa videoteosta kuin kuva.

Yleensä työskentelen yksin: kuvaan, leikkaan, äänitän ja sävellän. Työskentelyssäni kuva ja ääni rakentuvat yhtä aikaa ja keskinäisessä vaikutuksen ristiaallokossa. Prosessi on audiovisuaalista rakentelua. Liikehdin jossain videotaiteen, lyhytelokuvan ja musiikkivideon muodostamassa kuvitteellisessä kolmiossa. Lopullinen teos mahdollisine eri versioineen voi toimia useammassa kuin yhdessä näistä ympäristöistä.

Asioiden todellinen luonne -teoksen keskiössä on löydetylle kasetille tallioitu puhe, tai keskustelu, joka kuvastaa teoksen poissaolevan päähenkilön ääntä ja ajatuksia.

Kuvan mukaisesti puhe katkeilee, muuttuu epäselväksi ja edelleen digitaaliseksi keinoääneksi. Ei ole tärkeää, saako kuulija selvää kaikesta tai välittyvätkö puhujan ajatukset täydellisesti. Teoksen luonteelle oli nimenomaan tärkeää hukuttaa puheääni muuhun ääniympäristöön siten, ettei sisällöstä saa täysin selvää. Narratiivi on hukkoa hälyyn. Lopulta puheääni muuttuu keinoääneksi ennen kuin kokonaan hajoaa ja uppoaa tulvivien äänien alle.

Äänet, kuten kuvatkin, ovat yhdessä osia isommassa kokonaisuudessa, tavallaan palapelissä, jonka lopullisen muodon ja sisällön katsoja rakentaa mielessään.

8. Pyhä puhesynteesi

Tein ensimmäiset kokeiluni puhesynteesin parissa 1990-luvulla käyttäessäni senaikaisia text-to-speech -ohjelmia osana sävellystyötä. Sittemmin olen kehitellyt uusia tapoja soveltaa puhesynteesiä. Esimerkiksi Karni Mata -yhtyeen kappaleessa “Singularity” (2012) nostimme Google-kääntäjän keinoäänien parrasvaloon laulajan rooliin.

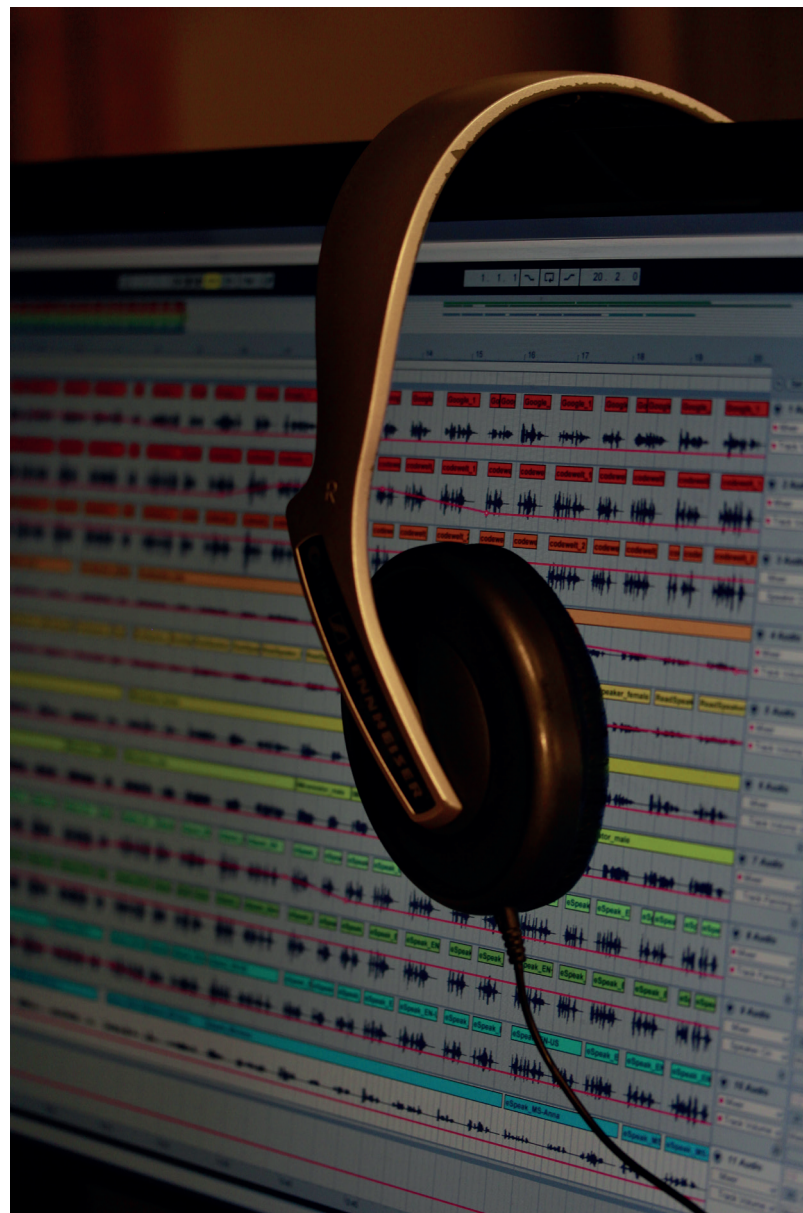
Viime vuosina puhesynteesi on kehittynyt rutkasti; joitakin nykyisistä äänisovelluksista ei enää kovin helposti erota aidosta ihmisäänestä.

Hyödynsin puhesynteesisovelluksia myös opinnäytetyössäni, tavoitteenani mm. kertojan etäännyttäminen ja viestin autenttisuuden kyseenalaistaminen. Mitä tapahtuu, kun emotionaalista, henkilökohtaisen ja hengellisen kuuloista tekstiä lausuukin keinoääni, johon ei tavata yhdistää tunteita, persoonaa tai tietoisuutta?

Työskentelyjakson aikana luin, opinnäytetyöhön varsinaisesti liittymättä, Carl Gustav Jungin elämäkertaa *Unia, ajatuksia, muistikuvia*. Eräs kappale kirjassa resonoi voimakkaasti lopputyön teemojen kanssa, ja päätin lainata siitä osan teokseeni. Jung kuvailee voimallisesti juuri sellaista kokemusta, jollaisia tutkin lopputyössäni:

“Päivisin olin tuskainen ja hermoni olivat täysin riekaleina.

Kaikki ärsytti minua. Kaikki oli liian aineellista, liian karkeata ja liian kömpelöä, rajoitettua tilassa ja hengessä, kaikki oli keinoitekoisesti kahlehdittu tuntemattomia tarkoituksia varten, ja kuitenkin siinä oli jonkinlaista hypnoottista voimaa joka sai ihmisen uskomaan siihen ikään kuin juuri se olisi ollut todellisuutta vaikka sen tyhjyyden olikin selvästi tajunnut. Pohjimmiltani en ole enää tuon ajan jälkeen, vaikka uskoni maailmaan onkin palautunut, kokonaan päässyt irti tunteesta, että ‘elämä’

on se pieni olemassaolon osa, joka näytellään erityisesti sitä varten laaditussa kolmiulotteisessa maailmanjärjestelmässä.”
(Jung 2001: 316-317)

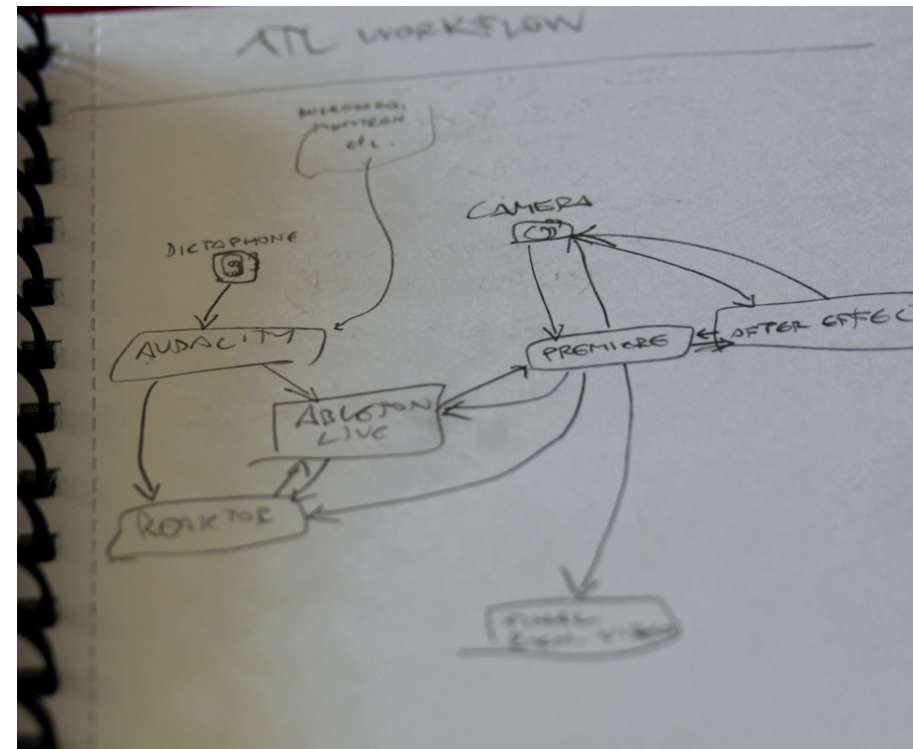
Teoksen loppuosassa yksitoista keinoääntä lausuu yhteen ääneen Jungin tekstiä hitaasti ja hartaasti. Akustiikan keinoin pyrin luomaan toimitukseen uskontunnustuksen tai valan vannomisen kaltaista pyhyiden tunnetta.

Kokeilin puhesynteesiä sekä suomeksi että englanniksi. Saksankielisen alkuperäisteoksen lainaamista en harkinnut; ”broken English” on kuitenkin

Internetin ja monen muun nyky-ympäristön epävirallinen standardi. Suomen kielen tuki puhe-sovelluksissa on vielä rajallinen, ja ”extremely broken Finnish” olisi ollut ehkä turhankin eksentrisen valinta tässä tapauksessa. Lopulliseen teokseen valitsin siis englanninkielisen version, koska se yksinkertaisesti kuulosti parhaalta.

Edellisessä luvussa käsittelemäni nauhan keskustelu käydään suomeksi. Teoksesta tuli siis kaksikielinen, mikä sopii teoksen fragmentaariseen luonteeseen.

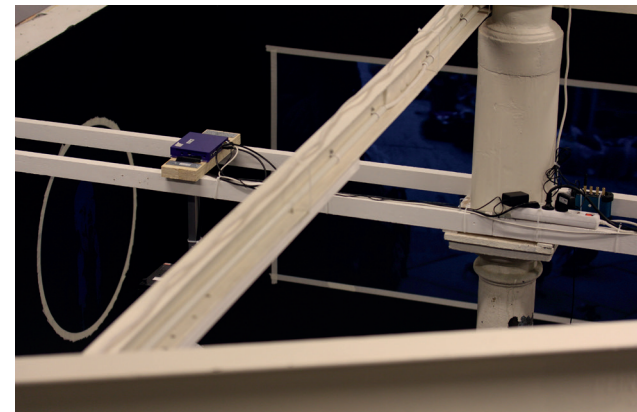
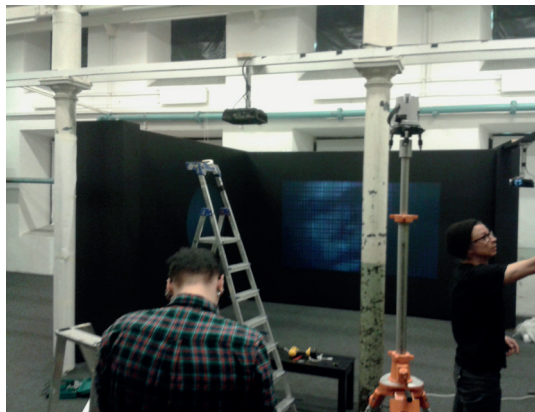
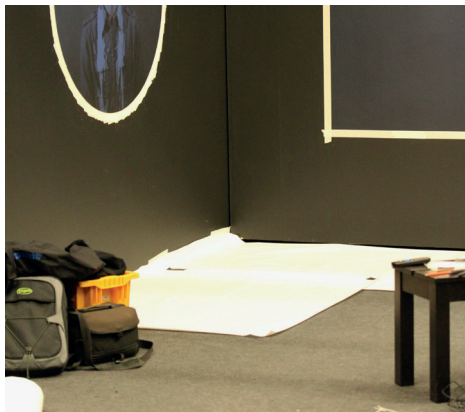
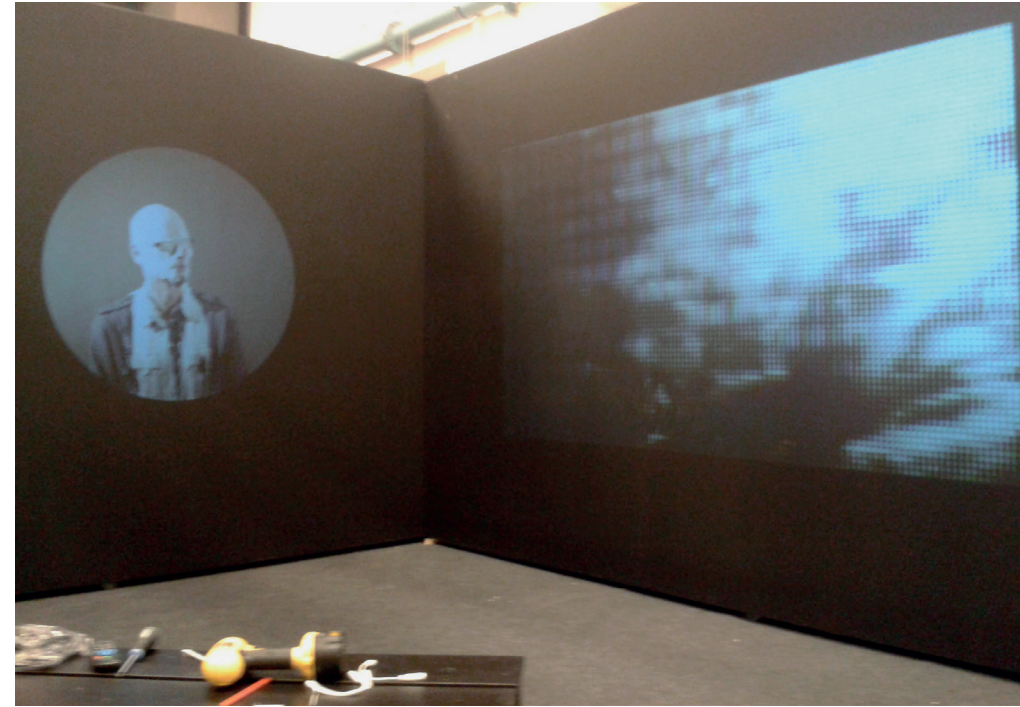

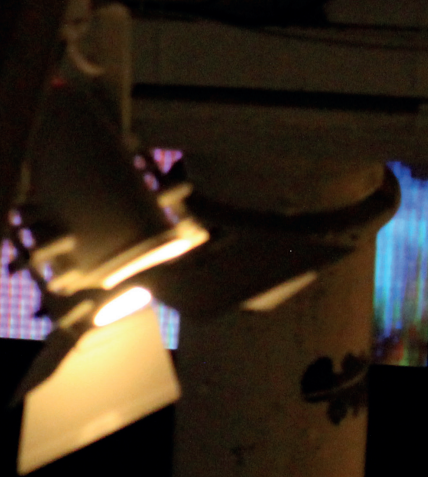
9. Pari sanaa esillepanosta

Asioiden todellinen luonne sai ensiesityksensä keväällä 2014 Tampereen ammattikorkeakoulusta valmistuvien kuvataideopiskelijoiden lopputyönäyttelyssä. Näyttelyn nimeksi tuli ”Ylin nappi auki”, ja näyttelytilana toimi TR1 Taidehalli Tampereella. Useiden taiteilijoiden ryhmänäyttely on aina haastava tapaus ripustaa siten, että jokainen teos saisi ansaitsemansa tilan ja olosuhteet. Tällä kertaa tilanjako ja näyttelyarkkitehtuurin suunnittelu tapahtui melko kivuttomasti ja teokseni sai tarvitsemansa tilan ja ympäristön.

Aluksi kokeilemani projisointi mustaan seinään näytti paikoin houkuttelevan hyvältä. Osa teoksen kuvamateriaalista olisi tummuutensa vuoksi kuitenkin kärsinyt tästä liikaa, joten maalasin projisointialueet vaaleanharmaalla projisointimaalilla, muu ala seinästä jäi mustaksi.

Videoiden synkronoinnin toteutin ohjelmoimalla BrightSign-mediasoittimia. Sisällytin teoksen äänet toiseen videoista, luonnollisesti ”pyöreään” kanavaan, jonka kuvan on ehdottomasti oltava täydellisesti synkronoitu ääniraidan kanssa. Näyttelyn luonteen takia oli selvää, että teoksen äänet tulevat kuulokkeista. Tämä sopi mainiosti teoksen vetäytyvään ja keskittymistä vaativaan luonteeseen.

10. Johtopäätökset

Monitulkinnallisuus taiteessa on minulle tärkeää. Parhaimmillaan taideteos on esteettis-käsitteellinen timantti, josta ei ensisilmäyksellä ehkä avaudu muuta kuin vastustamaton houkutus perehtyä siihen tarkemmin. Se näyttää erilaisia puolia kulloinkin valitusta tarkastelukulmasta riippuen, ja samalla se heijastaa aina takaisin myös katsojan omia piirteitä.

Vakavista käsitteellisistä, yhteiskunnallisista ja filosofisista lähtökohdistaan huolimatta *Asioiden todellinen luonne* ei esitä mitään tiettyä viestiä, ajatusta, tai tarinaa. Teos on tiettyä teemaa mukailevasta lähdemateriaalista rakennettu mosaiikkimainen audiovisuaalinen kudelma, joka tarjoaa ajan ja tilan kokea jotain, mikä ei välttämättä liity mihinkään itsensä ulkopuoliseen asiaan.

”The material action works with symbols (its difference from theater), which in themselves constitute the storyline, a consecutive series and mingling of symbols as self-existing realities...they do not aim to explain anything, they are what they appear to be.”

(Otto Mühl 1964)

Laskeutuminen kansainväliselle nykytaiteen kentälle

Nykypäivänä taiteilijan on mahdollista toimia globaalisti ilman voimakasta idenfioitumista maahan, kansallisuuteen tai vastaaviin mielivaltaisiin määrittäisiin. Kapeassakin marginaalissa on elämää – toimintaa, yleisöä, toimeentuloa – koska myös marginaalit ovat maailmanlaajuisia. Kuitenkin

syntyperän, sukupuolen, iän ja kansallisuuden merkitystä edelleen korostetaan nykytaiteen kentällä. Ominaisuudet, joita taiteilija ei ole valinnut, määrittelevät hänen toimintamahdollisuuksiaan ja vaikuttavat muutenkin hänen työskentelyynsä. Silti ne voivat olla taiteilijalle itselleen täysin toissijaisia tekijöitä, jos ne eivät liity hänen taiteelliseen toimintaansa.

Itse määrittelen taiteilijuuteni tekemäni taiteeni teemojen, tekniikoiden, muodon ja sisällön kautta. Vaikka esiinnyn usein omissa teoksissani tavalla tai toisella, olen tällöin ensisijaisesti ihminen, yksilö, elävä olento, en spesifisesti vaaleaihoinen, keski-ikää lähestyvä suomalainen mieshenkilö. Voisin olla kuka tahansa, mutta sattumalta tai tuntemattomasta syystä olen se mikä olen.

Asioiden todellinen luonne kaksikanavaisena videoinstallaationa (ja lähitulevaisuudessa myös yksikanavaisena versiona elokuvallisempaan kontekstiin) sijoittuu osaksi suomalaisen nykytaiteen ja videotaiteen jatku-moa. Teoksen juuret ovat kansainvälisessä 1900-luvun puolivälin jälkeisessä performatiivisessa videotaitteessa. Visuaalisesti ja teknisesti se elää 2010-luvun postmodernissa digitalisoituneessa ympäristössä, jonka visuaalista kulttuuria ovat tuottaneet musiikkivideot, Internet ja teknologia ylipäänsä. Teemansa teos ammentaa syvältä ihmisyyden ajattomista kerroksista, jotka edelleen saavat meidät pohtimaan olemassaoloamme osana itse tuottami-amme merkityksiä.

Lähteet

- Aitken, Doug. 2006. "Eija-Liisa Ahtila". Teoksessa *Broken Screen. Expanding the Image, Breaking the Narrative. 26 Conversations with Doug Aitken*. New York: Distributed Art Publishers, 18–24.
- Bostrom, Nick. 2003. *Are You Living In a Computer Simulation?* Luettu 13.4.2014. <http://www.simulation-argument.com/simulation.html>
- Buddhadāsa, Bhikkhu. 1996. *Handbook for Mankind*. Thani: Dhammadana Foundation, 20–31. Luettu 27.4.2014. http://www.buddhanet.net/pdf_file/buddasa.pdf
- Franklin, Karen. 2004. "Enacting Masculinity: Antigay Violence and Group Rape as Participatory Theater". Teoksessa *Sexuality Research and Social Policy*. New York: Springer Science+Business Media, 25–40.
- Hiller von Gaertringen, Katrin. 2009. "Hannu Karjalainen". Teoksessa *The Helsinki School Vol. 3 – Young Photography by TaiK*. Ostfildern: Hatje Cantz Verlag, 38–47.
- Holzherr, Andrea. 2007. "Heli Rekula". Teoksessa *The Helsinki School – New Photography by TaiK*. Ostfildern: Hatje Cantz Verlag, 164–169.
- Jung, C.G. 2001. *Unia, ajatuksia, muistikuvia*. Suomentanut Mirja Rutanen. Saksankielinen alkuteos 1961, käännös 1982 painoksesta. Helsinki: WSOY, 316–317.
- Karjalainen, Hannu. 2013. *Statement*. Luettu 13.4.2014. http://helsinkischool.fi/helsinkischool/doc/statement/9010_statement.pdf
- Kick, Russ (toim.). 2005. *Everything You Know About Sex Is Wrong: The Disinformation Guide to the Extremes of Human Sexuality (and everything in between)*. New York: Disinformation Books, 98.
- Huttunen Matti. 2011. *Dissosiaatiohäiriö*. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. Luettu 28.4.2014. http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00360
- Mühl, Otto. 1964. "Material Action Manifesto". Teoksessa Green, Malcolm. 1999. *Brus, Muehl, Nitsch, Schwarzkogler: Writings of the Vienna Actionists*. Lontoo: Atlas Press, 87.
- Mäckler, Andreas. 1992. "Gottfried Helnwein – Horror and the Transcendent." Teoksessa *Helnwein*. Köln: Benedikt Taschen Verlag, 36–45.
- Nevanlinna, Tuomas. 2008. Mitä "taiteellinen tutkimus" voisi olla? Luettu 26.4.2014. <http://www.mustekala.info/node/835>
- Platon. 1999. *Teokset. Neljäs osa: Valtio*. Suomentanut Marja Itkonen-Kaila. Helsinki: Otava, 247–252.
- Rekula, Heli. 2007. "Kokemuksen nimeämätön tila". Teoksessa Mika Elo (toim.) *Toisaalla tässä*. Helsinki: Taideteollinen korkeakoulu, 110–133.
- Rinpoche, Sogyal. 2006. *Tiibetiläinen kirja elämästä ja kuolemasta*. Helsinki: Otava, 45–48.
- Stoyanov, Yuri. 2000. *The Other God. Dualist Religions from Antiquity to the Cathar Heresy*. Lontoo: Yale University Press, 86–96.
- Valjakka, Timo. 2009. "Oman aikamme ihmisiä". Teoksessa *Hannu Karjalainen – vuoden nuori taiteilija 2009*. Tampere: Tampereen taidemuseo, 16–35.
- Wagner, Rachel ja Flannery-Dailey, Frances. 2005. "Wake Up! Worlds of Illusion in Gnosticism, Buddhism and The Matrix Project." Teoksessa Grau, Christopher: *Philosophers Explore The Matrix*. New York: Oxford University Press, 258–285.

Kuvaluettelo

Kuvaaja Niko Skorpio paitsi missä kuvaaja mainittu.

Kaikki oikeudet kuvaajilla.

ss. 1–4, 6, 11–12, 19–20 — Stillkuvia ja yksityiskohtia *Asioiden toinen luonne* -videosta.

s. 5 — Tutkimusaineistoa: kirjallisuutta.

ss. 7–10, 25 — Suunnitelmia ja muistiinpanoja taiteilijan opinnäytetyöpäiväkirjasta.

ss. 13, 21-23 — Yksityiskohtia työprosessista.

ss. 14, 18 — Dokumenttikuvaa performanssin kuvauksista. Kuvat: Tiina Lehikoinen.

s. 15 — Tutkimusaineistoa: Google-kuvahaun tuloksissa Wienin aktionisteja ja makrokuvia Olivier de Sagazanin performanssivideosta YouTubessa.

s. 16 — Tutkimusaineistoa: kirja, jossa Gottfried Helnweinin omakuvia.

s. 17 — Tutkimusaineistoa: kirja, jossa stillkuvia Hannu Karjalaisen videosta (yllä); kirja, jossa Heli Rekulan valokuva (alla).

s. 24 — Teoksen ripustus. TR1 Taidehalli, Tampere.

ss. 25–27 — Teos esillä taidenäyttelyssä. TR1 Taidehalli, Tampere.

ss. 30–33 — Taidenäyttelyn avajaiset. TR1 Taidehalli, Tampere. Kuvat: Anni Waris (30, 32), Sanni Saari (33).

